

Dosarul nr. 2ra-938/23
2-21168517-01-2ra-04072023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (N. Mazur)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Pahopol, R. Pulbere, A. Malîi)

ÎNCHEIERE

01 noiembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
judecători

Aliona Miron
Oxana Parfeni
Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursurilor declarate Inspectoratul General al Poliției și de Olar Maria, reprezentată de avocatul Marinescu Dumitru,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Olar Maria împotriva Inspectoratului General al Poliției cu privire la repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 28 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-au respins cererile de apel depuse de Inspectoratul General al Poliției și de Olar Maria și a fost menținută hotărârea din 31 octombrie 2022 a judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La 15 noiembrie 2021, Olar Maria, reprezentată de avocatul Marinescu Dumitru, a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Inspectoratului de Poliție Ciocana al Direcției de Poliție mun. Chișinău al Inspectoratului General al Poliției (în continuare IP Ciocana al DP mun. Chișinău al IGP) cu privire la încasarea sumei de 10 000 de lei, cu titlu de prejudiciul moral.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamanta a indicat că, la 02.02.2016 a fost trasă la răspundere contravențională în baza art. 263 alin. (1) Cod contravențional de către colaboratorul IP Ciocana. Despre decizia de sancționare a aflat de la executorul judecătoresc. Invocând dezacordul cu hotărârea de sancționare s-a adresat în instanța de judecată cu solicitarea de a fi încetat procesul contravențional, deoarece a fost ilegal sancționată contravențional.

A relatat că prin hotărârea din 23.09.2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, a fost anulat procesul-verbal cu privire la contravenție din 02.02.2016, întocmit în baza art. 263 alin. (1) Cod contravențional în privința Mariei Olar, din motiv că în acțiunile sale, nu există fapt contravențional. Astfel, în temeiul art. 383 alin. (3) Cod contravențional, reclamanta solicită repararea prejudiciului moral în mărime de 10 000 de lei.

A mai invocat reclamanta că, i-au fost cauzate suferințe morale, care se oglindesc prin gravitatea contravenției de care a fost învinuită, caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise de agentul constatator, rezonanța pe care a avut-o informația cu privire la învinuirea persoanei despre săvârșirea contravenției, durata procesului contravențional 02.02.2016-23.09.2019, natura dreptului personal lezat, locul lui în sistemul de valori a persoanei.

Reclamanta a remarcat că, este o persoană cinstită și educată, astfel prejudiciul moral, evaluat la suma de 10 000 de lei, este pe măsură să restabilească echitatea socială și să atenueze suferințele fizice și psihice cauzate.

La 15.06.2022, reprezentantul reclamantei, avocatul Marinescu Dumitru, a depus cerere privind determinarea calității de pârât în speță, și anume, a indicat Inspectoratul General al Poliției.

Prin hotărârea din 31 octombrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, cererea de chemare în judecată depusă de Maria Olar, a fost admisă parțial.

S-a încasat de la IGP în beneficiul Mariei Olar suma de 1 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, acțiunea a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată.

La 14 noiembrie 2022, IGP a depus cerere de apel, invocând dezacordul cu hotărârea din 31 octombrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, și solicitând casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri, de respingere a acțiunii.

La 28 noiembrie 2022, Olar Maria, reprezentată de avocatul Marinescu Dumitru, a declarat apel împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din 31.10.2022, prin care a solicitat casarea hotărârii primei instanțe, în partea respingerii acțiunii, cu emiterea unei noi hotărâri de reparare a prejudiciului moral în mărime de 10 000 de lei.

Prin decizia din 28 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse cererile de apel depuse de Inspectoratul General al Poliției și de Olar Maria și a fost menținută hotărârea din 31 octombrie 2022 a judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel instanța de apel a reținut că, Maria Olar, în baza prevederilor art. 1398, 1405 Cod civil, art. 384 Cod contravențional și al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25.02.98, are dreptul de a solicita repararea prejudiciului moral pentru atragerea ilegală la răspundere contravențională. Prin prisma art. 13 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998, repararea prejudiciului specificat la art.7 lit. a), c)-g) și în capitolul III se efectuează din contul bugetului de stat, iar în cazul când prejudiciul a fost cauzat de organul de urmărire penală întreținut din bugetul local - din contul acestui buget. Prejudiciul material și moral cauzat prin aplicarea ilicită a amenziilor contravenționale de către alte organe decât instanța de judecată se repară de către aceste organe.

În contextul celor expuse, instanța de apel a constatat că instanța de fond, cu aplicarea corectă a legii materiale care guvernează raportul juridic litigios, creând condiții obiective participanților la proces, justificat a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii și corect a determinat mărimea compensației pentru prejudiciul moral cauzat Mariei Olar, ca urmare a atragerii ilegale la răspundere contravențională.

Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor. Instanța de judecată, la stabilirea cuantumului prejudiciului moral, ia în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul.

A menționat Curtea de Apel Chișinău că, prima instanță a apreciat corect circumstanțele cauzei și a valorificat prejudiciul moral suportat de Maria Olar în corespundere cu prevederile legislației în vigoare. Totodată, a considerat justă argumentarea instanței de fond în susținerea pretenției privind încasarea de la IGP a sumei de 1 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral ca rezultat al tragerii ilegale la răspundere contravențională.

Consideră instanța de apel că cerința cu privire la încasarea prejudiciului moral este întemeiată și corect a fost admisă de către prima instanță, având în vedere că art. 5 alin.(1) al Legii nr. 1545-XIII din 25.02.998, stabilește că organul care reprezintă statul în instanța de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției, prezintă importanță că în cazul prejudiciului pretins de către Maria Olar urmează a fi recuperat de către organele care au aplicat ilicit amenda contravențională, și anume, IGP.

În această ordine de idei, argumentele invocate de către apelanți, în susținerea poziției nu puteau fi reținute de către instanța de apel, deoarece se combat cu cele invocate supra și se axează asupra circumstanțelor care au fost constatate și elucidate pe deplin de instanța de fond, având la bază cumulul de probe, care au fost administrate și apreciate cu respectarea normelor de drept procedural și susținute de normele de drept material.

La 22 iunie 2023, Inspectoratul General al Poliției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond, cu pronunțarea unei decizii noi de respingere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului recurentul a invocat două temeuri de casare sau, modificare a hotărârii instanței de fond, 1) normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, 2) circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei nu au fost constatate sau elucidate pe deplin.

Relatează că, instanța de apel a utilizat, ca temei juridic prin care a menținut hotărârea instanței de fond, prevederile art. 2036 Codul civil, art.123 alin. (2) Codul de procedură civilă, art. 53 din Constatai R. Moldova, art.7, 384, 441 alin. (2) Codul contravențional, art. 13 alin. (1) din Legea nr. 1545/1998.

Consideră că instanța de fond în mod neîntemeiat a admis acțiunea, fără a se stabili că acțiunea înaintată de Maria Olar nu corespunde criteriilor pentru înaintarea acțiunii de solicitare a prejudiciului moral, și anume nu este înaintată conform actului legislativ de bază și anume Legea 1545/1998, extinzând de fapt în lipsa prevederilor legale atât temeiul de solicitare a despăgubirii morale cât și instituția/organul care se face responsabil de aceasta.

A invocat recurentul că, Maria Olar solicită prejudiciu moral, iar instanța de apel eronat a interpretat art. 384 alin.(2) lit. u) din Codul contravențional, deoarece era vorba despre cheltuieli de judecată, despre despăgubiri și prejudiciul cauzat și nicidecum de prejudiciul moral care este stabilit de alte legi și sunt clar prevăzute

circumstanțele, cazurile și condițiile de achitare a acestuia. La caz intimatul nu a invocat o Lege suplimentară care i-ar da dreptul de a primi despăgubiri morale la cazul invocat de acesta.

De asemenea a relevat că legislația nu oferă o enumerare exhaustivă a modalităților de stabilire a cuantumului despăgubirii pentru prejudiciul moral cauzat. Prin urmare, stabilirea condițiilor reparării prejudiciului moral și a cuantumului sumei compensatorii pentru fiecare caz concret revine instanței de judecată, pornind de la circumstanțele individuale ale cauzei. Astfel, nu au fost prezentate probe pertinente și plauzibile, ce ar confirma cauzarea a unor suferințe psihice sau fizice, argumentele invocate în susținerea acestei pretenții, fiind declarative. Or, prin aplicarea sancțiunii contravenționale sub formă de amendă, și care ulterior a fost anulată, recurentului i-a fost cauzat un prejudiciu patrimonial.

A notat că, faptul cauzării prejudiciului moral nu este probat de către reclamantă, nefiind prezentat nici un înscris ce ar demonstra impactul negativ al întocmirii „presupus ilegale” a procesului verbal cu privire la contravenție de către agentul constatat.

În consecință, acțiunea depusă de către reclamantă privind repararea prejudiciului moral din bugetul de stat, este drept una neîntemeiată și abuzivă, în condițiile în care pretențiile acesteia nu se regăsesc a fi reglementate expres de dispozițiile Legii nr. 1545-XII din 25 februarie 1998. Astfel, în speță nu exista temei juridic de a se solicita repararea prejudiciului material și moral cauzat, din contul statului.

A menționat recurentul ca Legea nr. 1545 din 05 februarie 1998 prevede mecanismul de reparare a prejudiciilor cauzate prin acțiunile ilicite de organe de drept decât instanța de judecată, procuratura și organul de urmărire penală, amenziile contravenționale pot fi aplicate și de autoritățile competente să soluționeze cauzele contravenționale stabilite prin lege.

A opinat că, anularea procesului-verbal cu privire la contravenție întocmit în privința reclamantei Maria Olar, nu constituie temei de a solicita repararea despăgubirilor din bugetul de stat prin prisma Legii nr.1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

La 06 iulie 2023, Olar Maria, reprezentată de avocatul Marinescu Dumitru, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond, cu pronunțarea unei hotărâri noi prin care acțiunea să fie admisă integral.

În motivarea recursului s-a invocat că, Olar Maria a avut suferințe morale și anume: prin gravitatea contravenției de a cărei săvârșire a fost învinuită; caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise de către agentul constatat; rezonanța pe care a avut-o în societate; informația despre învinuirea persoanei de săvârșirea contravenției; durata întregului proces contravențional 02.02.2016-23.09.2019; natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei.

Consideră că, Olar Maria fiind o persoană cinstită și educată, prejudiciul în mărime de 10 000 de lei este pe măsură să restabilească echitatea socială măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate.

A relatat că, caracterul și gravitatea prejudiciului moral sunt apreciate de către instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Menționează că, articolul 13 din CEDO stabilește că, orice persoană ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de Convenție au fost încălcate are dreptul să se adreseze efectiv unei instituții naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale. Obiectivele acestui articol sunt de a „oferi un mijloc prin care persoanele pot obține compensații la nivel național pentru încălcarea drepturilor lor prevăzute de Convenție.

A concluzionat recurentul că, instanțele inferioare au interpretat eronat legea prin faptul că nu au acordat suficientă reparație bănească.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 28 martie 2023.

La 15 iunie 2023, copia deciziei din 28 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată în adresa participanților la proces, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică (f.d. 139, verso).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, recursul declarat de Inspectoratul General al Poliției, la 22 iunie 2023 și recursul declarat de Olar Maria, reprezentată de avocatul Marinescu Dumitru, la 06 iulie 2023 se consideră depuse în termenul stabilit de lege.

Curtea Supremă de Justiție, la 05 iulie 2023 și la 18 iulie 2023 a expediat în adresa participanților copiile recursurilor declarate de Inspectoratul General al Poliției și de Olar Maria, reprezentată de avocatul Marinescu Dumitru, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisorile de însoțire, anexată la materialele dosarului (f.d. 153, 159).

La 28 iulie 2023, Olar Maria, reprezentată de avocatul Marinescu Dumitru, a depus referință, prin care a solicitat respingerea recursului declarat de Inspectoratul General al Poliției.

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct. 1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursurile declarate de

Inspectoratul General al Poliției și de Olar Maria, reprezentată de avocatul Marinescu Dumitru, au fost depuse până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Examinând temeiurile recursurilor, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului.

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererile de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate or, motivele recursurilor sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurenților cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei contestate or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încalcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursurile declarate nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar

chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursurile declarate de Inspectoratul General al Poliției și de Olar Maria, reprezentată de avocatul Marinescu Dumitru, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare, sunt inadmisibile.

În conformitate cu art. 270 și 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de Inspectoratul General al Poliției și de Olar Maria, reprezentată de avocatul Marinescu Dumitru.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

judecători

Oxana Parfeni

Ion Malanciuc